

jsa při nejmenším s celou rodinou z toho živ. Tak na to odpovědět sluší, kdyby to mínil jako započtení proti tvrzenému darování, že totiž postup mlýna se strany otce nejeví se vůči němu darováním, nýbrž odplatou za služby, neboť i pak by to bylo darováním, sice darováním z uznalosti, vždy však darováním, jak § 940 obč. zák. výslovně praví. Pak-li však to míní jako započtení v pravém slova smyslu, tedy srážku proti žalobnímu nároku, je to tím spíše nemístno, neboť proti žalobci nemůže si srážeti to, co si počítal proti otci, a dokonce jen jako nárok na otcovu »uznalost«, kteréhož výrazu i pojmu sám na uvedeném místě užil. Bylo tedy za účelem správného odhadu, kteráž otázka jediné posud vyřešena není, tak rozhodnouti, jak se stalo, k čemuž se podotýká, že obě strany napadly ocenění sporné mlýnské usedlosti dle domnělého pachtovného a domnělé její výživnosti, jakož i — žalovaný výslovně, žalobce odporem proti výsledku úvahy dle §u 273 c. ř. s. a v tom mají úspěch, ježto jim dáno v tom za pravdu, pročez vyhověno oběma dovoláním a to následkem vadnosti znaleckého důkazu žalobcem ve smyslu §u 503 čís. 2 c. ř. s. uplatňované.

Čís. 5439.

Bylo-li nakladateli přenecháno právo úplného využití (exploitace) uměleckého obrazového díla, jest oprávněn vydati obrazy i v kalendáři, jehož úprava jest umělecká.

Ten, komu původce (autor) přenechal reprodukci díla, není bez jeho souhlasu oprávněn převést reprodukční právo na osobu třetí.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 930/25.)

Žalobce (akademický malíř) propůjčil firmě K. a spol. výhradné reprodukční právo k vydání obrázkového díla. Firma K. a spol. přenechala smlouvou ze dne 9. října 1922 reprodukční právo žalovanému Miroslavu K-ovi, jenž vydal podle štočků žalobcových obrazů kalendáře i samostatné obrazy. Žalobce domáhal se na firmě K. a spol. zrušení nakladatelské smlouvy, kterýžto spor vysoudil (viz rozhodnutí čís. sb. 4473). Ve sporu, o nějž tu jde, domáhal se na Miroslavu K-ovi, že mu (žalobci) přísluší původcovské právo k obrazům, že reprodukce, již provedl dle těchto obrazů žalovaný, stala se bezprávně, že bylo jí vsaženo do práv žalobcových, že hotové reprodukce propadají podle §§ 56, 61 aut. zák., že žalovaný jest povinen to uznati a zdržeti se dalšího reprodukování, rozmnožování, vydávání a rozšiřování reprodukcí žalobcových obrazů. Žalobě bylo vyhověno soudy v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Sice byla rozsudkem ze dne 15. ledna 1924, potvrzeným v obou vyšších stolicích (viz čís. sb. 4473) nakladatelská smlouva ze dne 4. ledna 1919 mezi žalobcem a firmou K. a spol. na 110 obrazů, o něž jde, zrušena, a sice právě proto, že firma K. a spol. přenechala neprá-

vem reprodukční právo žalovanému nyní Miroslavu K-ovi, nicméně však není rozsudkem tím vyřízen i nynější spor, v němž žalobce domáhá se proti Miroslavu K-ovi uznání svého autorského práva a zákazu dalšího zásahu do něho, neboť jest sice Miroslav K. právním nástupcem firmy K. a spol., avšak odvozuje právo ono od ní ještě z té doby, kdy smlouva mezi žalobcem a ní ještě trvala a byla právě smlouva ze dne 9. října 1922, kterou firma K. a spol. žalovanému reprodukční právo přenechala, důvodem zrušení nakladatelské smlouvy mezi žalobcem a jmenovanou firmou. Nepůsobí tedy sice rozsudek ten přímo i proti žalovanému a bude třeba otázku, zda byla firma K. oprávněna převést reprodukční právo na žalovaného, řešiti podle obsahu procesní látky v tomto sporu rozvinuté, ale nevypadne ovšem, je-li látka podstatně stejná, řešení ani zde jinak, protože i pro tento spor platí totéž právo, to jest právo platné před zákonem o smlouvě nakladatelské ze dne 11. května 1923. Jak dovolání samo správně uvádí, jde o dvě otázky: 1. zda firma K. a spol. byla dle nakladatelské smlouvy ze dne 4. ledna 1919 oprávněna reprodukovati obrazy žalobcovy v úpravě kalendářní, a pak-li ano, 2. zda firma ta byla oprávněna právo toto dále převést, zejména též žalovanému přenechat. Prvý soudce zodpověděl otázku 2. záporně, a otázku 1., ač ji již řešiti nemusil, kladně. Druhý soud naopak zase zodpověděl záporně otázku 1. a otázku 2., ač ji již řešiti nemusil, kladně. Dovolání ovšem čelí do rozsudku soudu odvolacího a odpovídá na obě otázky kladně, dlužno je tedy probrati po řadě v logickém pořadu. Ad 1. Kdyby to smlouva ze dne 4. ledna 1919 říkala tak, jak to praví odvolací soud, že totiž propůjčuje v ní žalobce firmě K. a spol. výhradné právo reprodukční k vydání obrázkového díla »Československý stát« a že mimo to svolil k tomu, by nakladatelé mohli obrazy vydati i ve formě pohlednic a prodávati též jednotlivé obrazy z díla, tu by se snad dalo souhlasiti s náhledem odvolacího soudu, že každá jiná reprodukce, vyjmouc ve vyjmenovaných třech způsobách, byla nakladateli zapovězena. Ale smlouva počíná si docela jinak. V čl. 1. al. 2 uděluje nakladateli výhradné právo reprodukční, tudíž — tak praví sama výslovně — výlučné právo k mechanickému rozmnožování a rozprodávání, a jak se dále v al. 3. praví, právo výhradného obchodního vytěžení, ovšem v mezích zákona a ustanovení smlouvy, jež podrobně následují v člancích 2, 3, 4 a teprv v čl. 5 praví se dále, že nakladatelé použijí obrazů k vydání díla »Československý stát«, při čemž je sice patrné, že obrazy objednány byly z podnětu tohoto díla, nicméně praví se dále v čl. 9 al. 2, že nakladatelé mohou vydávati též pohlednice dle obrazů těch zhotovené, a určuje se honorář autorův za tento způsob reprodukce, a stanoví konečně čl. 10 doslova: »Kdyby nakladatelé jednotlivě prodávali obrazy z díla toho, jsou povinni platiti autoru další honorář«, jenž se tím stanoví a praví se pak v al. 2, že to se týče také i v tom případě, kdyby nakladatelé vydali dle návrhů těch zhotovené obrazy v jiné velikosti než pro dílo samo (roz. »Československý stát«) mimo pohlednic. Bylo-li však nakladatelům propůjčeno právo výhradné exploitace a bylo pamatováno na to, že i mimo dílo »Československý stát« budou je moci vydávati a to nejen ve velikosti pohlednic, nýbrž i mimo to i v jiné další velikosti než velikosti určené pro ono dílo, tedy v jakékoli, a byl i za tento

způsob vydání, jenž, nebyv nijak blíže určen, mohl na se vzítí firmu všílajakou, ustanoven honorář, je zřejmo, že v zájmu obou stran bylo, by se obrazy vydaly na všecek možný způsob, jen když to půjde na odbyt, ovšem s tou jedinou podmínkou, by úprava nečinila umělecky dílu hanbu, jak se z ostatního obsahu smlouvy dovoditi dá. Úprava kalendářní nebyla tedy sama o sobě vyloučena a přišlo by jen na její uměleckou výši. Co o tom řekl znalec, stačilo by, aby ani v té příčině nebylo shledáno závady. Avšak jen první soud se výpovědí znalce zabývá, nikoli i soud odvolací, na jehož skutková zjištění dovolací soud právě jest vázán, takže nemůže stavěti přímo na zjištěních prvního soudce. Výsledek v této otázce není tedy takový, aby žalobě mohlo býti přímo vyhověno, a dlužno zkoumati proto otázku druhou.

Ad 2. Tu dlužno souhlasiti s prvním soudcem, že firma K. a spol. nebyla oprávněna reprodukční právo na žalovaného převésti. Ve smlouvě arcí není tato otázka řešena vůbec, ani kladně, ani záporně, i byl na pomoc k výkladu jejímu ve sporu žalobce s firmou K. a spol. shora zmíněném proveden dukaz znalecký o tom, jaké jsou tu v poctivém obchodu nakladatelském obvyklosti, podle nichž by smlouvu dle §u 914 obč. zák. vyložiti bylo. Sice i v tomto sporu znalec dostal na to otázku, v čem dlužno spatřovati připuštění tohoto důkazu, a zodpověděl ji, čímž připuštěný důkaz proveden, avšak nižší stolice ani ta, ani ona důkazu tohoto, jenž i tu vypadl záporně, že totiž nakladatel ze své moci, bez dohody s autorem, neodvažuje se reprodukční práva dále postoupiti, nepoužily a žádného zjištění neučinily, takže nezbývá, nemá-li býti nutným doplnění napadeného rozsudku příslušným zjištěním, než zkoumati, zda nelze již dle smlouvy nebo zákona samého dojíti k výsledku, že nakladatel, nebylo-li mu to ve smlouvě zvláště dovoleno, není oprávněn reprodukční právo postoupiti dále. Dle smlouvy lze říci, že jsou tu sice náznaky pro výklad, že nebylo úmyslem žalobcovým, přiznati nakladatelce i právo převodu, byloť by tím stíženo a po případě znemožněno právo kontroly a vlivu na úhradu díla žalobci v čl. 7 a 8 vyhrazené, ale z toho by se s bezpečností dalo souditi jen na to, že by nakladatelka nesměla své reprodukční právo dále dáti, aniž by to zároveň žalobci neoznámila, neboť tímto uvědomněním bylo by mu právo kontroly a vlivu na úpravu umožněno. Dlužno tedy zkoumati otázku ve světle zákonných předpisů. Tu velmi důmyslně odvolal se první soudce na předpisy o smlouvě služební a smlouvě o dílo, dle nichž práce nebo dílo musí, není-li ve smlouvě stanoveno jinak, provedeny býti objednaným samotným, jenž to nemůže přenechati jinému (§§ 1153, 1165 obč. zák.). Poněvadž však odvolací soud tomu odporuje, dlužno stanovisko to blíže obhájeti. Odvolací soud praví, že nakladatelská smlouva je smlouvou svého druhu a že tedy na ni předpisy smlouvy služební neb o dílo vztahovati nelze. To ale není žádným důvodem. Pravda, že je to dle své povahy smlouva svého druhu, jak to uznávají také motivy k III. novele dílčí, které to o ní výslovně praví, a, nazývajíce ji s Grünbergem smlouvou pracovní, uznávají, že formálně nelze ji podřaditi ani pod normy smlouvy služební ani smlouvy o dílo. Ale na tom nezáleží, čím smlouva dle své povahy teoreticky je, nýbrž na tom, zač ji zákon pokládá, jak na ni nazírá. A tu zákon vskutku přiřaduje ji smlouvě slu-

žební a smlouvě o dílo jakožto odrůdu jednoho a téhož vyššího řádu. Kap. 26 obč. zák. nese totiž nápis »Smlouvy o služebních výkonech« a řadí a čísluje druhy jich takto: 1. »Smlouva námezdní«, 2. »Smlouva nakladatelská«, 3. »Smlouva čelední«. Třetí dílčí novela pak nadpisuje místo toho takto: »Služebná smlouva a smlouva o dílo. Smlouva nakladatelská« a čísluje a řadí pak takto: 1. »Smlouva služební«, 2. »Smlouva o dílo«, 3. »Smlouva nakladatelská«. I novela tedy zachovala souřadnost všech tří smluv mezi sebou a tudíž podřízenost všech tří pod společný vyšší pojem, a, jak řečeno, motivy pokládají smlouvu nakladatelskou za smlouvu »pracovní«. Není to sice správné, ale bývalo to kdysi správné, t. j. má to historický důvod. Známoť, že ve středověku a raném a středním novověku autoři, zvláště spisovatelé, nežádali honoráře, naopak byli vděční tiskaři, když jim dílo vytiskl na svůj náklad anebo mecenáši, když tiskaři za ně náklad ten hradil, jinými slovy, literatura nebyla hned živností, jako jí je dnes, nýbrž byla to opravdu přátelská služba, kterou nakladatel autoru prokazoval, a proto ještě občanský zákon klade důraz na tuto službu, ba sama III. dílčí novela §§ 1172, 1173 neví ještě ničeho o honoráři, o němž ustanovení obsahuje teprve shora citovaný zákon o nakladatelské smlouvě. Dnes, kdy pravidelně ne již autor, je-li dobrý, o nakladatele, nýbrž naopak nakladatel o dobrého autora se uchází, není to arci již služební smlouva, nýbrž obchod, dílo se prodává za peníze a byla by to jedna z t. zv. smluv innominátních, kdyby právě neměla jméno smlouvy nakladatelské. Ale to nevadí, by tam, kde mají předpisy o ní mezeru, nebyla tato vyplněna obdobou předpisů o smlouvách, jež zákon jí za nejpříbuznější (§ 7 obč. zák.) pokládá, tedy obdobou předpisů o smlouvě služební a o dílo, to tím spíše, když opravdu i povaha věci samé to s sebou nese, že se to zrovna vnucuje; jako není zaměstnateli lhostejno, kdo bude jeho čeledínem nebo dělníkem nebo služebníkem, a zadavateli díla, kdo bude jeho zhotovitelem, nýbrž si vybírá, tak nebude taky autoru, zejména autoru uměleckého díla lhostejno, kde je bude reprodukovati, nýbrž autor si vybírá, protože záleží na tom, jak dílo bude reprodukováno a jak to tedy uchažeč dovede. Že jest smlouva smlouvou svého druhu, nevylučuje ještě obdobu, neboť mezera nějak vyplněna býti musí, a jde jen o to, by vyplněna byla co nejvýhodněji, by zvolena byla obdoba co nejpříbuznější. Tak na příklad jest smlouva o užívání věci za úplatu jinou než v penězích (za práce neb služby) také smlouvou svého druhu (innominátní), ale bude se zajisté takměř ve všem spravovati dle smlouvy nájemní, při níž úplata za užívání věci záleží v penězích. Podporu pro názor, že nakladatel, není-li ve smlouvě jinak ustanoveno, nesmí reprodukční právo přenášeti na jiného, lze nalézt i v zákoně o právu autorském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., jenž v §u 16 stanoví, že původce může výkon původcovského práva svého omezeně nebo neomezeně smlouvou jinému přenechat, dále v §u 37, že původcovské právo na dílech výtvarného umění zavírá v sobě výhradné právo dílo reprodukovati a reprodukce rozprodávati a konečně v §u 21, že kdo bez svolení původce předsevezme nějakou původci v zákoně výlučně vyhraženou disposici dílem, dopouští se zásahu v právo autorské a jest za to zodpověden. Z toho všeho vyplývá, že výkon práva autorského jen po-

tud na jiného přechází, pokud ho autor naň převedl a že se nemůže omezený převod rozšiřovati, že převod platí jen v tom objemu, jaký smlouva stanovila a nastanou-li tedy pochybnosti, že nelze smlouvu vykládati v tomto bodě způsobem rozšiřujícím. Ovšem se s tím shoduje také § 29 (2) shora cit. zák. o smlouvě nakladatelské, žádaje k přenesení souhlasu zadavatele, jenže arci pro souzený případ ještě neplatí. Než dokazuje aspoň tolik, že myšlenka odpovídá povaze věci, když ji zákonodárce sám přijímá, a z toho pak plyne, že, je-li věc v souzeném případě dle obsahu smlouvy nevyřešena, nemůže ji výklad řešiti ve prospěch převodu a tudíž na úkor autorův. Ježto tedy firma K. a spol. k převodu svých práv na žalovaného oprávněna nebyla, nemohl ani žalovaný bezprávným převodem žádných práv vůči autoru nabýti a musí si to pohledávati na své smluvnici. Následkem toho je lhostejno, zda firma K. a spol. sama byla dle své smlouvy s autorem k vydávání obrazů v úpravě kalendářní ad 1. oprávněna, a bylo proto i bez vyřešení této otázky tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 5440.

Do souhlasných rozsudků nižších soudů ve věci nepřevyšující 2000 Kč, jest dovolání nepřipustné, nevyslovil-li odvolací soud, zrušuje původně rozsudek prvního soudu, právní názor, první soud vízíci. Lhostejno, že odvolací soud napotom potvrdil rozsudek prvního soudu z jiných důvodů.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1069/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání do srovnalých rozsudků nižších soudů, jimiž byla zamítnuta žaloba o 547 Kč.

Důvody:

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest dle §u 502 odstavec třetí c. ř. s. ve znění zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. a ze dne 19. prosince 1924, čís. 252 sb. z. a n. dovolání nepřipustné, nepřesahuje-li předmět sporu na penězích neb peněžité hodnotě 2.000 Kč. Dle čtvrtého odstavce téhož §u jest dovolání ovšem přípustno, byl-li odvolacím soudem potvrzený rozsudek procesního soudu vynesena vzhledem k usnesení soudu odvolacího (§ 519 čís. 3 c. ř. s.), jež rekusem nelze bráti v odpor a jímž dřívější rozsudek dle §§ 496 čís. 2 a 3 a 499 c. ř. s. byl zrušen a věc byla odkázána zpět soudu první stolice. § 502 c. ř. s. rozeznává tedy, co do přípustnosti dovolání z potvrzujícího rozsudku dva případy, přihlíží-li se k zákonodárnému účelu výjimečného ustanovení odstavce čtvrtého. Jsou-li tu totiž dvě souhlasná rozhodnutí soudu první a druhé stolice, vynesená úplně volně, na sobě nezávisle, z vlastního samostatného přesvědčení, jest tu zajisté dostatečná záruka správnosti právního posouzení věci. V tomto případě se dovolání nepřipouští, jelikož vnitřním důvodem odepření dalšího pořadu práva jest jen souhlas dvou soudů, rozhodovavších u vzájemné nezávislosti. Jinak však je tomu v případě druhém, kdy původní rozsudek